

SUUNTAVIIVAT

EUROOPAN KESKUSPANKIN SUUNTAVIIVAT (EU) 2015/280,

annettu 13 päivänä marraskuuta 2014,

eurojärjestelmän valmistus- ja hankintajärjestelmän perustamisesta (EKP/2014/44)

EUROOPAN KESKUSPANKIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 128 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön ja erityisesti sen 12.1, 14.3 ja 16 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä 'SEUT-sopimus') 128 artiklan 1 kohdassa ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (jäljempänä 'EKP:n perussääntö') 16 artiklassa annetaan Euroopan keskuspankin (EKP) neuvostolle yksinoikeus antaa lupa euroseteleiden liikkeeseen laskemiseen unionissa. Tämä yksinoikeus sisältää toimivallan antaa euroseteleiden valmistusta ja hankintaa koskeva lainsäädäntö. EKP voi siirtää euroseteleiden valmistusta koskevan vastuun niiden jäsenvaltioiden kansallisille keskuspankeille, joiden rahayksikkö on euro (jäljempänä 'kansalliset keskuspankit') niiden prosenttiosuuksien mukaisesti, jotka kansallisilla keskuspankeilla on EKP:n merkitystä pääomasta asianomaisena tilivuonna, kun käytetään EKP:n perussäännön 29.1 artiklassa tarkoitettua jakoperusteessa (jäljempänä 'pääoman jakoperuste') kansallisille keskuspankeille osoitettuja painoarvoja. Euroseteleiden valmistusta ja hankintaa koskevaa lainsäädäntöä laadittaessa on yhtäältä noudatettava SEUT-sopimuksen 127 artiklan 1 kohdassa ja EKP:n perussäännön 2 artiklassa vahvistettua vaatimusta, jonka mukaan eurojärjestelmä toimii sellaiseen vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti, joka suosii voimavarojen tehokasta kohdentamista, ja toisaalta otettava huomioon euroseteleiden erityisluonne, kun ne valmistetaan eurojärjestelmän liikkeeseen laskettaviksi turvallisiksi maksuvälineiksi. Euroseteleiden valmistusta ja hankintaa koskevassa lainsäädännössä on otettava huomioon myös se, että jotkin kansalliset keskuspankit valmistavat eurosetelit omilla setelipainoissaan.
- (2) Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti EKP:n neuvosto päätti 10 päivänä heinäkuuta 2003, että euroseteleiden hankintaan tulisi 1 päivästä tammikuuta 2012 soveltaa suuntaviivoissa EKP/2004/18⁽¹⁾ tarkoitettua eurojärjestelmän yhteistä tarjouskilpailumenettelyä (jäljempänä 'eurojärjestelmän yhteinen tarjouskilpailumenettely'). EKP:n neuvosto päätti maaliskuussa 2011 lykätä eurojärjestelmän yhteisen tarjouskilpailumenettelyn käyttöönottoa 1 päivään tammikuuta 2014, jollei EKP:n neuvosto ole sitä ennen vahvistanut muuta käyttöönottopäivää eikä tilanteen uudelleentarkastelusta muuta johdu⁽²⁾. Edelleen EKP:n neuvosto päätti joulukuussa 2013, että eurojärjestelmän yhteinen tarjouskilpailumenettely otetaan käyttöön sen päättämänä päivämääränä koska oletukset, joiden perusteella eurojärjestelmän yhteisen tarjouskilpailumenettelyn käyttöönottopäivämäärä määritettiin, olivat muuttuneet⁽³⁾.
- (3) EKP:n neuvosto päätti, että eurojärjestelmän valmistus- ja hankintajärjestelmää (jäljempänä 'EVHJ') olisi harkittava mahdollisena vaihtoehtona, koska markkinoilla on nyt enemmän kilpailua kuin vuonna 2004 eikä eurojärjestelmän yhteisen tarjouskilpailumenettelyn käyttämisestä nykyisten järjestelyjen sijaan näyttäisi tällä hetkellä olevan etua.
- (4) Toimitusten jatkuvuuden varmistamiseksi, eurojärjestelmän sisäisen taitotiedon ylläpitämiseksi, kilpailun edistämiseksi ja eurojärjestelmälle aiheutuvien kustannusten vähentämiseksi sekä yksityisellä ja julkisella sektorilla tapahtuvan innovoinnin hyödyntämiseksi EVHJ:n olisi koostuttava kahdesta pilarista: omia setelipainojaan käyttävien kansallisten keskuspankkien ryhmästä (jäljempänä 'omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit') ja eurosetelinsä hankkivien kansallisten keskuspankkien ryhmästä (jäljempänä 'kilpailuttavat

⁽¹⁾ Suuntaviivat EKP/2004/18, annettu 16 päivänä syyskuuta 2004, euroseteleiden hankinnasta (EUVL L 320, 21.10.2004, s. 21).

⁽²⁾ Suuntaviivat EKP/2013/49, annettu 18 päivänä maaliskuuta 2011, euroseteleiden hankinnasta annettujen suuntaviivojen muuttamisesta (EUVL L 86, 1.4.2011, s. 77).

⁽³⁾ Suuntaviivat EKP/2013/49, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, euroseteleiden hankinnasta annettujen suuntaviivojen muuttamisesta (EUVL L 32, 1.2.2014, s. 36).

kansalliset keskuspankit¹⁾. EVHJ:n olisi edistettävä euroseteleiden tehokasta valmistusta eurojärjestelmässä. EVHJ edellyttää lisäksi, että kilpailuttaviin kansallisiin keskuspankkeihin sovellettavat oikeudelliset vaatimukset yhdenmukaistetaan, esimerkiksi tarjouskilpailumenettelyssä käytettävien kelpoisuusehtojen sekä sopimusehtojen osalta. EVHJ:ää koskevat vaatimukset olisi pyrittävä asettamaan niin, että euroseteleiden valmistusta koskevissa tarjouskilpailuissa varmistetaan yhtäläiset kilpailumahdollisuudet.

- (5) Kilpailuttavat kansalliset keskuspankit ovat edelleen vastuussa niille pääoman jakoperusteiden mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden valmistuksesta ja hankinnasta. Velvollisuutensa täyttääkseen nämä kansalliset keskuspankit kilpailuttavat euroseteleiden valmistuksen ja järjestävät tarjouskilpailumenettelyn sovellettavien hankintasääntöjen mukaisesti joko yksin tai yhdessä muiden kansallisten keskuspankkien kanssa. Yhtäläisten kilpailumahdollisuuksien varmistamiseksi kilpailuttavien kansallisten keskuspankkien olisi yhtenäistettävä tarjouskilpailuvaatimuksensa unionin ja kansallisen hankintalainsäädännön vaatimusten mukaisesti.
- (6) Omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit ovat edelleen vastuussa niille pääoman jakoperusteen mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden valmistuksesta. Koska kaikilla setelipainoilla on oltava yhtäläiset kilpailumahdollisuudet, näiden kansallisten keskuspankkien olisi varmistettava, etteivät niiden omat setelipainot osallistu unionissa järjestettäviin euroseteleiden valmistusta koskeviin tarjouskilpailumenettelyihin eivätkä ota vastaan euroseteleiden valmistusta koskevia tilauksia sellaisilta kolmansilta osapuolilta, jotka eivät kuulu omia setelipainojaan käyttävien kansallisten keskuspankkien ryhmään.
- (7) Jos omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit tekevät yhteistyötä, niiden on noudatettava sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä. Jos yhteistyötä varten perustetaan erillinen oikeushenkilö, kansallinen keskuspankki voi kuulua omia setelipainojaan käyttävien kansallisten keskuspankkien ryhmään, jos se käyttää yhteistä määräysvaltaa tässä oikeushenkilössä näissä suuntaviivoissa tarkoitetulla tavalla.
- (8) Euroseteleihin liittyy arkaluontoisia ja niiden teknisesti edistynyttä luonnetta koskevia näkökohtia. Tästä syystä ne on valmistettava täysin turvallisessa, valvotussa ja luottamuksellisessa ympäristössä sen varmistamiseksi, että korkealaatuisia seteleitä on aina ja jatkuvasti tarjolla. Lisäksi eurojärjestelmän on otettava asianmukaisesti huomioon euroseteleiden valmistamisen mahdollinen vaikutus kansanterveyteen ja yleiseen turvallisuuteen sekä ympäristöön.
- (9) EKP:n neuvosto valvoo euroseteleiden hankintaan ja valmistukseen liittyvien tärkeimpien raaka-aineiden ja tuotantotekijöiden kehitystä ja ryhtyy tarvittaessa asianmukaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että ne valitaan ja/tai hankitaan siten, että euroseteleiden tarjonnan jatkuvuus varmistetaan ja estetään se, että jokin toimeksisaaja tai toimittaja käyttää määräävää markkina-asemaansa väärin, edellä sanotun kuitenkin vaikuttamatta unionin kilpailusääntöjen soveltamiseen tai Euroopan komission toimivaltuuksiin.
- (10) Näiden suuntaviivojen säännöksiä pitäisi tarvittaessa tulkita niiden säännösten mukaisesti, jotka sisältyvät Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2004/18/EY⁽¹⁾ ja 18 päivästä huhtikuuta 2016 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2014/24/EU⁽²⁾,

ON HYVÄKSYNYT NÄMÄ SUUNTAVIIVAT:

I OSASTO

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Määritelmät

Näissä suuntaviivoissa käytetään seuraavia määritelmiä:

- 1) 'markkinaehtoperiaatteella' tarkoitetaan toimivia sisäisiä järjestelyjä, joilla varmistetaan valtion setelipainon ja asianomaisen viranomaisen tilien täydellinen erottaminen toisistaan sekä se, että valtion setelipaino korvaa kaikki hallinnolliset ja organisatoriset tukipalvelut, jotka se saa asianomaiselta viranomaiselta. Kun valtion setelipaino osallistuu tarjouskilpailuun, terve kilpailu edellyttää euroseteleiden painotoiminnan erottamista rahoituksellisesti täysin kyseisen setelipainon muusta toiminnasta sen varmistamiseksi, ettei se saa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kanssa millään tavalla ristiriidassa olevaa suoraa tai epäsuoraa valtiontukea. Rahoituksen erillisyyden on tarkistettava ja varmennettava vuosittain riippumattomassa ulkopuolisessa tilintarkastuksessa, josta on ilmoitettava EKP:n neuvostolle;

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (EUVL L 134, 30.4.2004, s. 114).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65).

- 2) 'omalla setelipainolla' tarkoitetaan mitä tahansa setelipainoa, joka on a) oikeudellisesti ja organisatorisesti osa kansallista keskuspankkia tai b) erillinen oikeushenkilö, joka täyttää seuraavat kumulatiiviset edellytykset:
- i) asianomainen kansallinen keskuspankki tai asianomaiset kansalliset keskuspankit käyttävät kyseisessä oikeushenkilössä vähintään samanlaista määräysvaltaa kuin ne käyttävät omissa yksiköissään;
 - ii) yli 80 prosenttia määräysvallassa olevan oikeushenkilön toiminnoista liittyy määräysvaltaa käyttävän yhden tai useamman kansallisen keskuspankin sille uskomien tehtävien hoitoon;
 - iii) määräysvallan alaisessa oikeushenkilössä ei ole suoraa yksityistä omistajaintressiä.

Edellä b alakohdan ii alakohdassa tarkoitettujen toimintojen prosenttiosuutta määriteltäessä on otettava huomioon sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden keskimääräinen kokonaisliikevaihto tai jokin asianmukainen vaihtoehtoinen toimintaan perustuva määrä, kuten asianomaiselle oikeushenkilölle palveluista, tavaroista ja rakennusurakoista aiheutuneet kustannukset.

Jos asianomaisen oikeushenkilön perustamisajankohdan tai toiminnan aloittamisen ajankohdan tai toiminnan uudelleenjärjestämisen vuoksi liikevaihtoa tai vaihtoehtoista toimintaan perustuvaa määrää, kuten kustannuksia, ei ole joko saatavilla kolmelta edeltävältä vuodelta tai niillä ei ole enää merkitystä, riittää, että toiminnan mittaus osoitetaan todennäköiseksi erityisesti esittämällä tietoja tulevasta liiketoiminnasta.

Kansallisen keskuspankin katsotaan käyttävän oikeushenkilössä samanlaista määräysvaltaa kuin omissa yksiköissä ensimmäisen alakohdan b) alakohdan i alakohdassa tarkoitettulla tavalla, jos se käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa määräysvallan alaisen oikeushenkilön strategiaan tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin.

Kansallisten keskuspankkien katsotaan käyttävän yhteistä määräysvaltaa oikeushenkilössä, jos kaikki seuraavat kumulatiiviset edellytykset täyttyvät: a) määräysvallan alaisen oikeushenkilön päätöksentekovelimet koostuvat kaikkien määräysvallan käyttöön osallistuvien kansallisten keskuspankkien edustajista; yksittäiset edustajat voivat edustaa useita tai kaikkia osallistuvia kansallisia keskuspankkeja; b) nämä kansalliset keskuspankit voivat yhdessä käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa määräysvallan alaisen oikeushenkilön strategiaan tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin; c) määräysvallan alainen oikeushenkilö ei aja sellaisia etuja, jotka poikkeaisivat määräysvaltaa käyttävien kansallisten keskuspankkien eduista;

- 3) 'viranomaisilla' tarkoitetaan kaikkia viranomaisia valtion viranomaiset sekä eritasoiset alueelliset ja paikalliset viranomaiset ja kansalliset keskuspankit mukaan luettuina;
- 4) 'valtion setelipainolla' tarkoitetaan mitä tahansa setelipainoa, jossa asianomainen viranomainen voi suoraan tai välillisesti käyttää määräävää vaikutusvaltaa omistuksen, rahoitukseen osallistumisen tai setelipainoon sovellettavien sääntöjen perusteella. Viranomaisen katsotaan voivan käyttää setelipainossa määräävää vaikutusvaltaa, jos sillä on suoraan tai välillisesti a) enemmistö setelipainon merkitystä pääomasta, b) valvonnassaan setelipainon osakkeiden äänimäärän enemmistö tai c) mahdollisuus asettaa enemmän kuin puolet setelipainon hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

2 artikla

Soveltamisala

1. EVHJ:llä perustetaan kaksipilarinen malli eurosetelien valmistusta ja hankintaa varten. Se koostuu kilpailutuksesta, jossa kilpailuttavien kansallisten keskuspankkien ryhmä järjestää eurosetelien valmistusta koskevan tarjouskilpailumennettelyn, sekä eurosetelien valmistuksesta, josta vastaavat omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit.
2. Kansalliset keskuspankit ovat vastuussa niille pääoman jakoperusteen mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden valmistuksesta ja hankinnasta.

II OSASTO

KILPAILUTTAVAT KANSALLISET KESKUSPANKIT

3 artikla

Yleisperiaatteet

Ne kansalliset keskuspankit, joilla ei ole omia setelipainoja, kuuluvat kilpailuttavien kansallisten keskuspankkien ryhmään (kilpailuttavat kansalliset keskuspankit).

4 artikla

Tarjouskilpailumenettelyt

1. Kukin kilpailuttava kansallinen keskuspankki on vastuussa euroseteleiden valmistuksen kilpailuttamisesta, ja se järjestää tarjouskilpailumenettelyn sovellettavien hankintasääntöjen ja näissä suuntaviivoissa vahvistettujen vaatimusten mukaisesti joko yksin tai yhdessä muiden kilpailuttavien kansallisten keskuspankkien kanssa.
2. Periaatteessa ja ellei kansallisesta hankintalainsäädännöstä muuta johdu, kilpailuttavat kansalliset keskuspankit jakavat tarjouskilpailut useaan erään kilpailun ylläpitämiseksi euroseteleiden valmistuksen markkinoilla ja välttävät myöntämästä samalle tarjoajalle tai samoille tarjoajille sopimuksia useasta erästä.
3. Kilpailuttavat kansalliset keskuspankit ilmoittavat tarjouskilpailuasiakirjoissa, että kelpoisuusvaatimukset täyttääkseen valtion setelipainon on ryhdyttävä noudattamaan markkinaehtoperiaatetta ennen tarjouskilpailuun osallistumista.

5 artikla

Vaatimusten yhdenmukaistaminen

Yhtäläisten kilpailumahdollisuuksien varmistamiseksi kilpailuttavat kansalliset keskuspankit pyrkivät yhdenmukaistamaan tarjouskilpailuvaatimuksensa, kelpoisuusvaatimukset mukaan luettuina, unionin ja kansallisen hankintalainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

III OSASTO

OMIA SETELIPAINOJAAN KÄYTTÄVÄT KANSALLISET KESKUSPANKIT

6 artikla

Yleisperiaatteet

1. Ne euroseteleitä valmistavat kansalliset keskuspankit, jotka käyttävät omia setelipainojaan, kuuluvat omia setelipainojaan käyttävien kansallisten keskuspankkien ryhmään (omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit).
2. Omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit varmistavat, etteivät niiden setelipainot osallistu unionissa järjestettäviin euroseteleiden valmistusta koskeviin tarjouskilpailumenettelyihin eivätkä ota vastaan euroseteleiden valmistusta koskevia tilauksia sellaisilta kolmansilta osapuolilta, jotka eivät kuulu omia setelipainojaan käyttävien kansallisten keskuspankkien ryhmään.

7 artikla

Omia setelipainojaan käyttävien kansallisten keskuspankkien yhteistyö

1. Euroseteleiden valmistuksen kustannustehokkuuden parantamiseksi omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit harkitsevat asianmukaisia yhteistyömuotoja, esimerkiksi yhteishankintoja sekä valmistusprosessia koskevien parhaiden käytäntöjen jakamista ja käyttöönottoa, jotta ne voisivat täyttää setelien valmistusta koskevan julkisen tehtävänsä parhaalla mahdollisella tavalla.
2. Omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit voivat päättää, osallistuvatko ne näihin yhteistyömuotoihin vai eivät, mutta jos ne päättävät osallistua, ne sitoutuvat pysymään mukana kyseisissä hankkeissa vähintään kolme vuotta (elleivät ne tänä aikana liity kilpailuttavien kansallisten keskuspankkien ryhmään), koska on turvattava jatkuvuus ja otettava huomioon osapuolten tekemät investoinnit.

8 artikla

Julkisten tehtävien hoitaminen yhdessä perustamalla erillinen oikeushenkilö tai tekemällä ei-institutionalisoitua, horisontaalista yhteistyötä

1. Omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit harkitsevat julkisten tehtävien yhteistä hoitamista varten a) erillisen oikeushenkilön perustamista tai b) ei-institutionalisoitua, horisontaalisen yhteistyön tekemistä yhteistyösopimuksen perusteella.

2. Edellä 1 kohdassa mainittuihin yhteistyömuotoihin sovelletaan seuraavia ehtoja:
- a) Jos 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti perustetulle oikeushenkilölle myönnetään suoraan euroseteleiden valmistusta koskeva sopimus, kyseisen oikeushenkilön on oltava asianomaisten kansallisten keskuspankkien yhteisessä määräysvallassa 1 artiklan 2 kohdan mukaisessa määritelmässä tarkoitetulla tavalla.
 - b) Kaikkien 8 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti tehtyjen sopimusten on täytettävä seuraavat kumulatiiviset edellytykset:
 - i) sopimuksella käynnistetään tai toteutetaan omia setelipainojaan käyttävien kansallisten keskuspankkien välinen yhteistyö, jonka tavoitteena on varmistaa, että niiden vastuulla olevat julkiset palvelut toteutetaan tavalla, joka mahdollistaa yhteisten tavoitteiden saavuttamisen;
 - ii) kyseisen yhteistyön toteuttamista ohjaavat ainoastaan yleiseen etuun liittyvät näkökohdat;
 - iii) omia setelipainojaan käyttävät kansalliset keskuspankit harjoittavat avoimilla markkinoilla alle 20:tä prosenttia yhteistyön piiriin kuuluvista toiminnoistaan. Edellä tarkoitettujen toimintojen prosenttiosuutta määriteltäessä sovelletaan vastaavasti 1 artiklan 2 kohdan toista ja kolmatta alakohtaa.

IV OSASTO

LOPPUSÄÄNNÖKSET

9 artikla

Kumoaminen

Kumotaan suuntaviivat EKP/2004/18 1 päivästä tammikuuta 2015.

10 artikla

Voimaantulo ja täytäntöönpano

Nämä suuntaviivat tulevat voimaan päivänä, jona ne annetaan tiedoksi niiden jäsenvaltioiden kansallisille keskuspankeille, joiden rahayksikkö on euro. Eurojärjestelmän keskuspankit noudattavat näitä suuntaviivoja 1 päivästä tammikuuta 2015.

11 artikla

4 artiklan 3 kohdan soveltamista koskeva siirtymäkausi

Edellä 4 artiklan 3 kohdasta poiketen tarjouskilpailumenettelyissä, jotka käynnistetään ennen 1 päivää heinäkuuta 2015, voidaan soveltaa tarjouskilpailuun osallistuvien poissulkemista koskevia muunlaisia vaatimuksia.

12 artikla

Uudelleenarviointi

EKP:n neuvosto arvioi uudelleen näitä suuntaviivoja vuoden 2017 alussa ja sen jälkeen kahden vuoden välein.

13 artikla

Osoitus

Nämä suuntaviivat on osoitettu kaikille eurojärjestelmän keskuspankeille.

Tehty Frankfurt am Mainissa 13 päivänä marraskuuta 2014.

EKP:n neuvoston puolesta

EKP:n puheenjohtaja

Mario DRAGHI